

УДК 351.74(323.21:06)(100)

О.В. Кожухар,
здобувач ДНДІ, старший науковий співробітник
ДНДІ МВС України, м. Київ,
ORCID ID 0000-0002-2234-781X

ГЕНЕЗИС, ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ІНСТИТУТІВ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті висвітлюється розвиток інституту поліції в зарубіжних країнах та в Україні. Охарактеризовано моделі інститутів поліції “британсько-американський” та “континентально-європейський”. Представлені сучасні моделі правоохоронної діяльності, побудовані з орієнтацією на тісну співпрацю з населенням як щодо підтримання громадського правопорядку, так і в боротьбі зі злочинністю, що є відображенням концепції “поліція на службі суспільства” (community policing).

Ключові слова: держава, громадянське суспільство, поліція, громадський правопорядок, концепція “community policing”.

В статье освещается развитие института полиции в зарубежных странах и в Украине. Охарактеризованы модели институтов полиции “британско-американский” и “континентально-европейский”. Представлены современные модели правоохранительной деятельности, построенные с ориентацией на тесное сотрудничество с населением как по поддержанию общественного правопорядка, так и в борьбе с преступностью, которые являются отражением концепции “полиция на службе общества” (community policing).

Ключевые слова: государство, гражданское общество, полиция, общественный правопорядок, концепция “community policing”.

Сучасні демократичні правові держави виступають гарантами успішної реалізації прав і свобод особистості, докладуючи чималих зусиль для їх забезпечення. Найважливішу роль у цьому процесі відіграють правоохоронні органи. Унікальність інституту поліції полягає в тому, що, будучи частиною державного механізму реалізації державних інтересів і державної політики, він дозволяє найбільш повно за обсягом виконуваних правоохоронних функцій забезпечувати права і свободи громадян. При цьому досвід поліцейської діяльності в різних країнах свідчить, що вона найбільш ефективна тільки за підтримки і довіри суспільства, створення партнерських відносин між поліцією і населенням. Крім того, кожна країна, залежно від сформованих історичних, політичних, територіальних, соціально-економічних, кримінологічних чинників, а також національних і місцевих традицій, створила свою систему охорони громадського порядку [1].

Фундаментальні наукові дослідження історії та розвитку функціонування поліції здійснили такі відомі вчені, як: О.Я. Антонович, Н.Х. Бунге, І.Т. Тарасов, Н.М. Цитович, П.П. Михайленко, В.М. Чисніков, Ю.С. Шемшученко, Ю.І. Римаренко, В.Б. Авер'янов, І.Б. Усенко, О.М. Бандурка, О.А. Греченко, О.Н. Ярмиш, Т.О. Проценко та інші. Проте теоретико-правових досліджень генезису, поняття та сутності взаємодії інститутів поліції і громадянського суспільства у цьому напрямі недостатньо.

Завданням статті є висвітлення історичних аспектів генезису, поняття та сутності взаємодії інститутів поліції і громадянського суспільства в зарубіжних країнах та в Україні для використання цінного досвіду минулих поколінь у сфері налагодження ефективної взаємодії поліції зі структурами громадянського суспільства на сучасному етапі розвитку демократичного суспільства в Україні та для поліпшення правоохоронної діяльності в цілому.

З моменту зародження державності та законотворчості виникає потреба в особливому структурному підрозділі (організації), покликаному різними заходами, більшою мірою насильницькими, протистояти порушенням спокою і порядку, захищати майнову і особисту безпеку населення. Такі силові структури існували з часів античності і були прообразом поліції в її сучасному розумінні [1].

Термін “поліція” походить від грецького слова “politeia” (polis – місто), в одній зі своїх праць – “Політія” – Аристотель називав так державне і муніципальне управління. Пізніше термін перейшов у латину в формі “politia” і широко використовувався в наукових і офіційних джерелах Римської та Візантійської імперій. З кінця XIV ст. його активне застосування спостерігається у Франції й Німеччині, аж до XVIII ст., позначаючи французьким словом “police” і німецьким “polizei” всю сукупність справ світського управління [2].

Згодом термін “поліція” набув більш обмеженого змісту, зокрема під ним стали розуміти урядову діяльність, спрямовану на забезпечення громадського порядку, – “репресію в області безпеки і регламентацію в області добробуту”. З початку XVIII ст. цей термін став позначати систему адміністративних органів, покликаних здійснювати боротьбу з правопорушеннями. Саме так почали називати органи охорони правопорядку та боротьби зі злочинністю спочатку в країнах Західної Європи, а потім і в усьому світі. Історичне значення створення поліції як самостійного державного інституту полягає в тому, що воно сприяло утворенню національних централізованих держав у найбільших країнах континентальної Європи [2].

Поліцейські (правоохоронні) функції притаманні державі з найдавніших часів, однак на початковому етапі здійснення вони були невіддільними від адміністративних та військових функцій. До створення регулярної поліції поліцейські функції виконували визначені монархом адміністративні органи (посадові особи, наділені адміністративними функціями) та військові підрозділи. Так, у Московській державі від часів Івана Грозного і до видання Соборного уложення (1649) поліцейські функції на місцевому рівні виконували губні старости (пізніше – губні ізби), а на центральному – відповідні прикази (Розбійний (1539), Розшуковий, Земський) [3].

Період XVII–XVIII ст.ст. у монархічних країнах Європи вважається часом розквіту “поліцейської держави”. Однак вже до кінця XVIII ст. ідеї “абсолютної влади” і “поліцейської держави” себе вичерпали, адже стали негативно позначатися на економічному і політичному розвитку передових країн. У Європі та Америці широку суспільну підтримку отримує ідея правової держави, що зародилася в умах ще античних філософів і отримала нове обґрунтування в працях філософів і державних діячів Просвітництва. Згідно з цим концептуальним напрямом сфера урядової компетенції в правовій державі підлягала значному звуженню [4].

У XIX – початку XX ст. остаточно склалися два підходи до поліцейської діяльності, а саме: “британсько-американський” і “континентально-європейський”. В їх основі лежало різне тлумачення обсягу повноважень поліції. Так, у Великобританії обов’язки поліції обмежувалися трьома основними завданнями: по-перше, підтримка порядку; по-друге, розкриття злочинів; по-третє, регулювання вуличного руху в містах. Вважалося, що ці обов’язки взаємопов’язані і утворюють єдину поліцейську функцію забезпечення громадської безпеки [4].

В Австрії, Німеччині, Іспанії, Італії, Франції та інших країнах європейського континенту повноваження поліції були значно ширші. Вона вирішувала завдання запобігання правопорушенням, які трактувалися в найширшому сенсі, і тому складно було назвати яку-небудь сферу соціальної діяльності, яка так чи інакше не була б пов’язана з поліцейською превенцією [4].

Правоохоронна система США навпаки відрізняється динамічністю, технологічністю і відображенням сучасної концептуальності підтримки громадського правопорядку в межах реалізації демократичних прав і свобод у громадянському суспільстві. В силу історичних особливостей виникнення в США не було епохи “поліцейської держави”, правоохоронна система в основі свого становлення вже мала демократичні ідеї Декларації незалежності 1776 р. і Конституції 1787 р. при збереженні низки поліцейських утворень, пов’язаних із англо-саксонськими інституційними традиціями. Таким чином, у США склалися три рівні державної влади: федеральний, окремих

штатів і місцевого, причому влади двох останніх спочатку користувалися значною самостійністю. До початку XXI ст. поліцейська система США характеризувалася значною децентралізацією і дозволяла поліцейським силам кожного рівня діяти автономно на конкретній території [5].

У Росії поліція виникла в Петербурзі у 1715 році. У 1775 р. була проведена реформа місцевих органів управління: країну розділили на губернії і повіти, відповідно до яких і створювалася система поліцейських установ. У 1802 р. Олександр I створює в Росії нові органи центрального управління – міністерства, а серед них – міністерство внутрішніх справ [6].

Упродовж XIX ст. МВС Російської імперії поступово перетворюється в закриту державну корпорацію, самодостатню з питань оцінки власної діяльності. Реформа 1880 р. перетворила МВС у ланку державного апарату, що багаторазово збільшило його вплив на громадське, політичне та економічне життя країни. Поліція стала “наглядним, контролюючим органом”, який захищав інтереси правлячого класу. Саме з цього періоду в Росії складається традиція двох окремих спільнот: “поліція” і “народ” [7].

Якщо розглянути історію створення поліції в Україні, то необхідно вказати, що спеціальний орган – дирекцію поліції було утворено в 1785 р. у Львові, а в Києві у 1785 р. почала функціонувати управа благочиння, що складалася з двох виборних засідателів (ратманів) і двох приставів (з цивільних справ і з кримінальних справ) під керівництвом городничого або полицмейстера. Відповідно кожне місто поділялося на поліцейські дільниці та квартали [8, 636–640].

Слід наголосити, що функції поліції в УНР (за часів УЦР і Директорії УНР) виконувала народна міліція, в українській державі П.П. Скоропадського – державна варта, а в ЗУНР – державна жандармерія [8, с. 640]. Радянський період МВС пов'язаний як з позитивними, так і з негативними фактами формування довіри / недовіри з боку громадян до служителів законності і правопорядку. Перший крок нової держави – створення Народного комісаріату внутрішніх справ, який 28 жовтня (10 листопада) 1917 р. приймає постанову “Про робочу міліцію”, що стає юридичною підставою для створення міліції. До її повноважень входить охорона громадського порядку, організація безпеки дорожнього руху тощо [9].

Завершення громадянської війни і перехід до мирного будівництва внесли кардинальні зміни в завдання міліції, яка буквально на ходу мала перебудувати свою діяльність з військової на виконання функцій охорони громадського порядку, боротьби зі злочинністю та правопорушеннями. Відповідно до нових завдань зазнали докорінної трансформації і відносини правоохоронних органів із населенням [10]. Ситуація в країні вимагала нових форм боротьби з контрреволюцією, бандитизмом, економічними злочинами, посяганнями на особисті та майнові права громадян, реалізація яких без допомоги населення була не під силу міліції. Наприклад, у сільській місцевості на підставі законів, прийнятих Всеукраїнським Центральним Виконавчим Комітетом (ВУЦВК) і Радою народних комісарів (РНК) УСРР, створюються Комітети бідноти (комбід). “В обов'язки комітетів незаможних селян входили: інформування місцевих владних структур про випадки правопорушень, нагляд за громадським порядком, допомога правоохоронним органам у боротьбі з кримінальними проявами, проведення спільних дій по ліквідації бандитських формувань, заколотів, контрреволюційної агітації на селі. В умовах загострення соціально-політичної ситуації на селі, труднощів комплектування міліцейських кадрів постановою РНК СРСР від 15 квітня 1921 р. члени комітетів бідноти безпосередньо зараховувалися на службу в міліцію, підкоряючись начальникам повітових міліцій” [11, с. 118–121]. Згодом при місцевих Радах були утворені спеціальні адміністративні комісії з надання допомоги міліції, які стали першою єдиною формою масової участі населення в охороні громадського порядку в мирний час. В Україні в цей період при міських радах працювали адміністративно-міліцейські секції, які надавали допомогу міліції в боротьбі зі спекуляцією, самогонварінням, з порушниками правил торгівлі, санітарії тощо. Для допомоги міліції в боротьбі з дитячою злочинністю утворювалися і діяли секції по боротьбі з дитячою безпритульністю та бездоглядністю. Крім того, новою формою взаємодії стали міські дружини по боротьбі з хуліганством [12, с. 74].

Постановою РНК РРФСР від 25 травня 1930 р. “Про товариства сприяння органам міліції та карного розшуку” встановлювалися завдання, форми, правові засади діяльності “товариств”, визначалися порядок вступу, вимоги до вступника і обов’язки членів суспільства. Добровільні організації утворювалися на адміністративно-правових ділянках міських, селищних і сільських рад та діяли під керівництвом міліції. Членам товариств видавалися посвідчення та нагрудні знаки, а в окремих випадках – зброя, що підлягала поверненню органам міліції по завершенню операцій [10].

Через два роки діяльності зазначені громадські формування постановою РНК РРФСР від 26 квітня 1932 р. реорганізуються в товариства сприяння органам міліції та карного розшуку, які підпорядковуються безпосередньо міліцейським підрозділам і відомі в народі як бригадмили (бригади сприяння міліції) [13, с. 7].

На початку 30-х рр. вводиться інститут сільських старост, покликаний надавати допомогу сільським радам в успішному і своєчасному виконанні завдань з охорони громадського порядку, особистої та майнової безпеки громадян, з благоустрою та розвитку громадської самодіяльності [14, с. 43].

У роки Великої Вітчизняної війни виникли й ефективно функціонували нові організаційні форми правоохоронної діяльності громадян – групи охорони правопорядку. Основними завданнями таких груп була боротьба з ворожими елементами в містах та селах, затримання і ліквідація шпигунів і диверсантів.

Після війни потреба в таких формуваннях відпала і в квітні 1945 р. такі групи розформували, а їх членів зарахували до складу бригад сприяння міліції [15, с. 51].

Період з 1958 до 1990 рр. характеризується виникненням великої кількості нових організаційних форм участі громадськості в охороні громадського порядку і боротьби зі злочинністю, зокрема створенням добровільних народних дружин (ДНД) з охорони громадського порядку [10].

Міліція – це рудиментом радянської епохи і означає “озброєне народне ополчення”. Натомість поліція – це професійний державний орган, покликаний забезпечити правопорядок, уникаючи каральних функцій [3].

Про необхідність створення поліції в Україні почали говорити з моменту проголошення нею незалежності, проте справжні рішучі кроки в цьому напрямку почалися лише в 2014 р. Потрібно зазначити, що певні спроби в цьому напрямі були ще в 2012 р., проте вони не увінчалися успіхом, оскільки влада не мала на меті перетворення міліції з репресивного інструменту влади в сервісну службу для населення, а натомість передбачала банальну зміну назви “міліція” на “поліція” [3].

У нашій свідомості укорінився типовий образ міліціонера – покійного виконавця вказівок керівництва, з одного боку, а з іншого – властолюбного наглядача над звичайними громадянами. В таких умовах більшість населення намагається уникати будь-яких контактів із представниками органів правопорядку, або зводить їх до мінімуму. Давно стало зрозумілим, що система МВС України потребує докорінних змін, в основі яких повинна лежати зовсім інша модель взаємодії з суспільством. Протягом тривалого часу експерти наголошують про необхідність перетворення міліції у так звану сервісну службу поліції, яка при здійсненні діяльності з попередження, припинення та розкриття правопорушень керувалася б, передусім, принципами верховенства права і неухильного дотримання прав людини і основоположних свобод [16].

У Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України, затвердженій Кабінетом Міністрів України 22 жовтня 2014 р., вперше на державному рівні визнано необхідність встановлення виключно партнерських засад взаємодії поліції із громадами. Орієнтованість поліцейської діяльності на громаду полягає не лише у тісній взаємодії з населенням, але також у вирішенні проблем самої громади. Це передбачає новий підхід до побудови органів поліції та добору кадрів: якщо успадкована від колишнього СРСР мілітаризована модель МВС спрямовувалася переважно на жорстке реагування в умовах організованої злочинності, масових заворушень, активізувалася переважно тоді, коли злочин уже був вчинений або готувався, то необхідно забезпечити постійний інтерес поліцейських до потреб громади у безпеці – незалежно від масштабності викликів, ймовірності настання негативних наслідків. Центральне місце тут посідає налагодження поліцейськими довірчих відносин із населенням, уважність до потреб

громади у безпеці, толерантне ставлення до вразливих категорій суспільства, впровадження новітніх технологій у сфері інформування про кримінальні правопорушення, про наявність ризиків для життя та здоров'я осіб. Усе це разом має викликати довіру населення до органів правопорядку, бажання сприяти їхній діяльності – аж до готовності брати особисту участь у забезпеченні безпеки громади посібник [16].

Реформа Національної поліції України стала комплексним проектом національного масштабу, в якому вперше поєдналися тверда політична воля, нова професійна команда, нове законодавство, повноцінна підтримка міжнародних партнерів і рішуче прагнення населення до реальних змін [3].

2 вересня 2015 р. Кабінет Міністрів України, відповідно до Закону України “Про Національну поліцію” від 02.07.2015 № 580-VIII, прийняв рішення щодо створення центрального органу виконавчої влади – Національної поліції, яка підпорядковується Міністерству внутрішніх справ України.

Реформування міліції та перетворення її в Національну поліцію вимагає створення демократичного громадянського контролю за нею та підвищення рівня довіри суспільства як результату формування сучасного позитивного іміджу поліцейського службовця в Україні [17, с. 199]. Слід наголосити, що основна мета в діяльності Національної поліції – стояти на службі суспільству і включати забезпечення розкриття та попередження правопорушень, зниження страху перед злочинністю та зміцнення взаємин поліції й населення. Зокрема, на думку Євгена Захарова, спрямованість поліції на забезпечення потреб населення і надання йому відповідних послуг передбачає відкритість, яка досягається різними засобами, зокрема, це регулярні публічні звіти керівників поліції перед громадськістю та зміна системи оцінки показників ефективності її діяльності [18]. Необхідно наголосити, що процеси, які відбуваються в поліції багатьох країн світу, є актуальними для Національної поліції в Україні. Це, як вказує П. Астапенко, є “соціалізація поліції” [19, с. 34–36].

Таким чином, без вивчення минулого і без урахування позитивного досвіду та прорахунків в історії держави неможливо побудувати якісну модель діяльності будь-якого державного органу чи структури. Звернення до передового зарубіжного досвіду Європи і США показує, що концепція “силових методів” боротьби поліції зі злочинністю залишилася в минулому. Сучасні моделі правоохоронної діяльності в зарубіжних країнах, побудовані з орієнтацією на тісну співпрацю з населенням як щодо підтримання громадського правопорядку, так і в боротьбі зі злочинністю, що є відображенням концепції “поліція на службі суспільства” (community policing). У світлі реформ, які мають місце в Україні, Community Policing є надзвичайно актуальною та важливою темою, розвиток і реалізація якої позитивно позначиться на усіх сферах життя суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Полякова С.В. Генезис института полиции в зарубежных странах. Правопорядок: история, теория, практика. 2016. № 2 (9). С. 38–41.
2. Губанов А.В. Полиция зарубежных стран. Организационно-правовые основы, стратегия и тактика деятельности. М., 1999. С. 9–10.
3. Історія української поліції. URL: https://www.google.com/search?q=розвиток+поліції+в+україні&rlz=1C1NHXL_ruUA690UA690&oq=розвиток+поліції (дата звернення: 05.05.2018).
4. Яковлев К.Л., Яковлева Е.И., Яковлева О.Н. Государственно-правовые основы организации правоохранительных органов зарубежных стран: моногр. М.: ИНФРА-М, 2011. 160 с.
5. Шалягин Д.Д. Полиция США – организационные и правовые основы деятельности: дис. ... канд. юрид. наук. М., 1998. 175 с.
6. История становления государственной службы в органах внутренних дел на Руси. URL: https://www.google.com/search?q=В+Росії+поліція+виникла+в+Петербурзі+у+1715+році&rlz=1C1NHXL_ruUA690UA (дата звернення: 06.06.2018).
7. Развитие российских полицейских учреждений: нариси історії URL: <https://www.google.com/search?q=Реформа+1880+р.+перетворила+МВС+у+ланку+держапарату&rlz=1C1NHX> (дата звернення: 10.05.2018).
8. Самойленко О.О., Усенко І.Б. Поліція. Юридична енциклопедія. К.: Вид-во “Українська енциклопедія” імені М.П. Бажана, 2002. Т. 4. С. 636–640.
9. Полякова С.В. Институт полиции в России: опыт истории и современность. Международный научный журнал “Символ науки” 2016. № 1. С. 166–169.
10. Калашникова М.В. Генезис форм взаимодействия милиции и населения. Проблемы правоохранительной деятельности. 2013. № 2. С. 126–130.

11. Міхеєва О.К. Кримінальна злочинність і боротьба з нею в Донбасі (1919–1929). Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. 248 с.
12. Мулукаєв Р.С. К вопросу о формах социалистического самоуправления народа в охране общественного порядка. Взаимодействие ОВД с общественностью по обеспечению охраны общественного порядка: сб. науч. трудов. К.: Высшая школа, 1982. С. 72–78.
13. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. Ф. 9415. Оп. 3. Спр. 778. Арк. 7.
14. Красноносоев Ю.М. Організаційні форми взаємодії радянської громадськості з міліцією у 20–30-ті рр. XX ст.: історико-правові аспекти. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2011. № 4. С. 40–44.
15. Яровий С.М. Форми участі громадськості в охороні громадського порядку та боротьбі з правопорушеннями за часів радянської влади. Вісник національного університету внутрішніх справ. 2004. Вип. 28. С. 47–53.
16. Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі: концепції, теорія та практика. Серія посібників ЕУСРП. Посібник № 2. С. 2.
17. Селюков В.С. Від міліції до поліції: правові проблеми, чинники, вектори реформування. Вісник ХНУВС. 2013. № 1 (60). С. 198–206.
18. Кривцин Д. Чого очікувати від української “поліції”? День. 17 листопада 2014 р. URL: <http://m.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/chogo-ochikuvati-vid-ukrayinskojipolitsiyi> (дата звернення: 12.06.2018).
19. Астапенко П.Н. Конституционно-правовые основы деятельности полиции (милиции) стран Европейского Союза и Российской Федерации (сравнительно-правовой анализ): автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра юрид. наук: 12.00.02. М., 2009. 60 с.

REFERENCES

1. Poliakova, S.V., 2016, Genesis instituta politsii v zarubezhnykh stranakh. “Genesis of the Institution of Police in Foreign Countries”, Rule of Law: History, Theory, Practice 2 (9), 38–41 [in Russian].
2. Gubanov, A.V., 1999, Politsiya zarubezhnykh stran. Organizatsionno-pravovyye osnovy, strategiya i taktika deyatel'nosti. “Police of Foreign Countries. Organizational and Legal Bases, Strategy and Tactics of Activity”. М., 9–10 [in Russian].
3. Istoriya ukrayins'koyi politsiyi. History of Ukrainian Police. URL: [https://www.google.com/search?q=development+police+and+country&rlz=1C1NHXL_enUA690UA690&oq=+police+development+\(Date+of+Application:05.05.2018\)](https://www.google.com/search?q=development+police+and+country&rlz=1C1NHXL_enUA690UA690&oq=+police+development+(Date+of+Application:05.05.2018)) [in Ukrainian].
4. Yakovlev, K.L., Yakovleva, E.I., Yakovleva, O.N., 2011, Istoriya ukrayins'koyi politsiyi. “State and Legal Bases of an Organization of Law Enforcement Bodies of Foreign Countries”: monograph, М., 160 p. [in Ukrainian].
5. Shaliagin, D.D., 1998, Politsiya SShA – organizatsionnyye i pravovyye osnovy deyatel'nosti. “US Police – Organizational and Legal Basis of Activity”: thesis ... cand. of legal sciences, Moscow, 175 p. [in Russian].
6. Istoriya stanovleniya gosudarstvennoy sluzhby v organakh vnutrennikh del na Rusi. “History of Formation of Civil Service in the Bodies of Internal Affairs in Russia”. URL: https://www.google.com/search?q=In+Russia+police+appeared+in+Petersburg+in+1715+year&rlz=1C1NHXL_enUA690UA690 (Date of Application: 06.06.2018) [in Russian].
7. Rozvytok rosiys'kykh politseys'kykh ustanov: narysy istoriyi. “Development of Russian Police Offices: Historical Essay”. URL: <https://www.google.com/search?q=Revolution+1880+Rlz=1C1NHX> (Date of Application: 10.05.2018) [in Ukrainian].
8. Samoilenko, O., Usenko, I.B., 2002, Politsiya. Yurydychna entsyklopediya. “Police. Legal Encyclopedia”. Vol. 4. К., 636–640 [in Ukrainian].
9. Poliakova, S.V., 2016, Institut politsii v Rossii: opyt istorii i sovremennost'. “Institution of Police in Russia: Experience of History and Modernity”, International Scientific Journal “Symbol of Science” 1, 166–169 [in Russian].
10. Kalashnikova, M.V., 2013, Genesis form vzaimodeystviya militsii i naseleniya. “Genesis of Forms of an Interaction between the Police and the Population”, Problems of Law Enforcement Activity 2, 126–130 [in Russian].
11. Mikheyeva, O.K., 2004, Kryminal'na zlochynnist' i borot'ba z neyu v Donbasi (1919-1929). “Criminal Crime and the Fight against It in the Donbass (1919–1929)”, Donetsk: Eastern Publishing House, 248 p [in Ukrainian].
12. Mulukaiev, R.S., 1982, K voprosu o formakh sotsialisticheskogo samoupravleniya naroda v okhrane obshchestvennogo poryadka. Vzaimodeystviye OVD s obshchestvennost'yu po obespecheniyu okhrany obshchestvennogo poryadka: sb. nauch. trudov. “About the Issue of the Forms of Socialist Self-Government of the People in the Protection of Public Order. Interaction of the Ministry of Internal Affairs and the Public to Ensure the Protection of Public Order”: coll. of scientific works, К., 72–78 [in Russian].
13. The Central State Archives of the Supreme Power and Administration of Ukraine. F. 9415. Descr. 3. Affair 778. P. 7 [in Ukrainian].
14. Krasnososov, Y.M., 2011, Orhanizatsiyini formy vzayemodiyi radyans'koyi hromads'kosti z militsiyeyu u 20-30-ti rr. XX st.: istoryko-pravovi aspekty. “Organizational Forms of an Interaction of the Soviet Public with the Police in the 20–30's: Historical and Legal Aspects”, Problems of Law and Law Enforcement 4, 40–44 [in Ukrainian].

15. *Yarovyj, S.M.*, 2004, Formy uchasti hromads'kosti v okhoroni hromads'koho poryadku ta borot'bi z pravoporushennyamy za chasiv radyans'koyi vlady. "Forms of Public Participation in the Protection of Public Order and the Fight against Offenses during the Soviet Era", Bulletin of the National University of Internal Affairs 28, 47–53[in Ukrainian].

16. Politseys'ka diyal'nist', oriyentovana na hromadu, v Yevropi: kontseptsii, teoriya ta praktyka. Community-Based Police Activity in Europe: Concepts, Theory and Practice. Series of EUCPN manuals. Guide 2. P. 2 [in Ukrainian].

17. *Seliukov, V.S.*, 2013, Vid militsiyi do politsiyi: pravovi problemy, chynnyky, vektory reformuvannya. "From Militia to the Police: Legal Problems, Factors, Vectors of Reform", Bulletin of the KhNUVS 1 (60), 198–206 [in Ukrainian].

18. *Kryvtsun, D.*, 2014, Choho ochikuvaty vid ukrayins'koyi "politsiyi"? "What to Expect from the Ukrainian "Police"?" Day, November 17. URL: <http://m.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/chogo-ochikuvaty-vid-ukrayinskoyipolitsiyi> (Date of Application: 12.06.2018) [in Ukrainian].

19. *Astapenko, P.N.*, 2009, Konstitutsionno-pravovyye osnovy deyatelnosti politzii (militsii) stran Yevropeyskogo Soyuzu i Rossiyskoy Federatsii (sravnitel'no-pravovoy analiz). "Constitutional and Legal Bases of Police (Militia) Activity of the Countries of the European Union and the Russian Federation (Comparative Legal Analysis)": abstract of thesis ... cand. of legal sciences: 12.00.02, M., 60 p. [in Russian].

UDC 351.74(323.21:06)(100)

O.V. Kozhukhar,

Applicant of the State Research Institute MIA Ukraine,
Senior Researcher of the Department of the State Research
Institute MIA Ukraine, Kyiv,
ORCID ID 0000-0002-2234-781X

GENESIS, CONCEPT AND ESSENCE OF AN INTERACTION BETWEEN POLICE AND CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS

Paper reveals the actual issues of founding an effective police institution that meets the contemporary demands of society.

In Ukraine, a law enforcement reform, launched in Ukraine in 2015, is aimed at strengthening the interaction between the police and the population, the implementation of the concepts of social partnership between police and society, common in developed countries. The main purpose of the police activity is to protect the society from unlawful encroachments and to ensure the security of every citizen, therefore the maximum effectiveness of its work is possible only because of a high level of public trust in the police.

On the basis of consideration of the genesis of the concept of the partnership of citizens and police in the developed countries, features of the functioning of the police institution were identified; attention was drawn to factors contributing to the incensement of the trust of citizens to the police. An analysis of the experience of foreign countries made it possible to determine that the success of the implementation of their socially oriented model of the activity of the police in most cases is provided by political-historical and socio-cultural aspects.

It seems obvious that without the formation of a comprehensive objective systemic picture of the state of ensuring the rights, freedoms, legitimate interests of citizens, society and the state, it is impossible to determine the grounds for the implementation of structural and organizational activities of empowered bodies of state power, law enforcement bodies, which should be based on civic trust, support and cooperation for the purpose of full and effective prevention and suppression of unlawful encroachment.

Thus, we came to the conclusion that the police institution had proddressed a historic transformation from a closed, authoritarian power structure to a service and open structure of a modern society, since community-based policing methods are used throughout the democratic world.

Keywords: state, civil society, police, public order, concept of "community policing".

Отримано 14.06.2018